

Bohoslužby v Zábřehu 5.června 2022

J 20, 19-23

Milé sestry, milí bratři, událost seslání Ducha svatého je pro společenství učedníků zcela zásadním zlomem. A jak můžeme číst v Janově evangeliu, je to zlom velice úzce související s Ježíšovým vzkříšením. Velmi stručně by se dalo říct, že bez vzkříšení by Duch nemohl být dán, ovšem bez daru Ducha by vzkříšení zapadlo v dalším běhu událostí. Jestliže se má Ježíšovo učení stát základním kamenem lidského života, pak je nemyslitelné obejít se bez daru Ducha, který dosvědčuje Ježíšovo vzkříšení.

Slyšeli jsme dnes dvě různé verze této události. Může to trochu působit zmatek. Zejména ta Janova, která jakoby ignorovala nějaký čas zraní učedníků, kterým se tohoto daru má dostat. Vždyť v podání Lukáše i dalších to vidíme krásně uspořádáno. Ježíš se učedníkům zjevil, potom je ještě nějaký čas učil, pak se s nimi rozloučil a vzkázal, že mají počkat, až se splní zaslíbení ohledně vyzbrojení mocí z výsosti. A tak učedníci čekají, modlí se, připravují na okamžik, kdy se mají stát svědky Ježíšova vzkříšení v Jeruzalémě a následně po celém světě. Řekněme, že našemu pořádkumilovnému přístupu toto celkem dává smysl. Vždyť Duch svatý je velice vzácný dar, takže je třeba být k jeho přijetí řádně nachystán.

Toto pojetí je krásné. Má v sobě skutečnou sílu. Dům se třese, vane víchř, plápolají ohnivé jazyky. Podívaná jedna báseň. Tady si člověk skutečně řekne, že když zavane Duch, je to opravdu síla. Jenže to má v sobě jeden háček, který se později může stát problémem, může trochu zavést na scestí. Může přinést až mechanické pojetí toho, co je to příchod Ducha do lidského života. Buď skončíme u autoritativního mechanismu, nebo u nějaké formy vynuceného daru. Běžně dnes přeci bereme jako samozřejmost, že kdo je pokřtěn, tak přijímá Ducha buď hned, nebo nejpozději při vložení rukou nějaké autority při konfirmaci nebo biřmování. Párkrát se to takto v Písmu stalo, tak se z toho vytvořil obecný princip. Popravdě, moc ale neodpovídá tomu, co jsme četli ve Skutcích. Takto obdařený většinou nevybíhá ven na ulici, aby směle začal mluvit o velikých skutcích Božích. A to klidně i v mluvě nám nesrozumitelné. Nebo také můžeme sklouznout k představě, že se modlím tak dlouho, dokud mne Bůh svým Duchem nenaplní. I to by mělo svou oporu. Učedníci se přeci modlili, aby jim byl dán zaslíbený Duch a ono se tak stalo. Nechci tato pojetí zlehčovat. Prosba o naplnění Duchem je důležitá stejně jako vzkládání rukou a prosba o tohoto Ducha u těch, kdo se vydávají na cestu za Ježíšem. Spíš chci upozornit na to, že nás pak mysl svádí k představě, že Duch svatý je něčím běžným, něčím, co v sobě zcela automaticky musíme mít už od samotného počátku naší cesty s

Ježíšem. Přitom se nám trochu začíná slévat dohromady, že otevřít někomu dveře je něco jiného než skutečnost, že jimi ten dotýčný projde. Ježíš nemá problém projít i zavřenými dveřmi, stejně jako mnohými otevřenými prostě nevešel.

I když evangelista Jan mluví o naplnění Duchem jinak než Lukáš, je jeho svědectví důležité. Není na nás, abychom se rozhodli, co se nám zdá pravděpodobnější. Je na nás, abychom v obou těchto svědectvích hledali společný základ, který ukazuje k tomu, co tento Boží dar v našich životech opravdu znamená. Právě díky Janovi si uvědomujeme, co je důležité u textu ve Skutcích. Evangelista Jan si víc než ti ostatní dává práci se zdůrazněním daru Ducha jako něčím, čím se naplňuje Ježíšovo zaslíbení. Duch je učedníkům slíben. To si myslím, že je první důležitý poznatek. Dar Ducha není odměnou, není mzdou za dobře zvládnutou práci, ale je milým dárkem toho, komu jsme my sami milí. Nejednou Jan v souvislosti s Duchem mluví o vzájemném vztahu mezi ním a učedníky. Mluví o lásce, o respektu. Právě načasování naplnění Duchem na první večer po vzkříšení, ukazuje, že tento dar dostávají, i když ještě nic na poli následování neukázali. Jediné, co na učednících v tuto chvíli vidíme, je skutečnost, že jsou spolu. Drží se pohromadě, drží je pohromadě to, co cítí ve vztahu k Ježíši. I když je to v danou chvíli směs zmatku, nejistoty a strachu. Liší se od obrazu učedníků plných odhodlání, kteří čekají jen na to, až zazní startovní výstřel na cestě jejich služby. Dokonce ani následné události nejsou zrovna přesvědčivým svědectvím toho, že učedníci vystartují jako třeba Galové po kapce kouzelného nápoje v příbězích Asterixe a Obelix. Za týden jsou učedníci opět uvnitř a jediným plodem jejich zvěstování je přítomnost poněkud rozpačitého učedníka Tomáše.

Když apoštolové vzkládali ruce na pokřtěné učedníky v Samaří, jistý Šimon kouzelník chtěl také mít tuto možnost. Chtěl si ji koupit. Petr mu dal jasně najevo, že to je scestná myšlenka. Duch není vlastnictví, kterým učedníci disponují. Skutečnost, že po vložení rukou na hlavu pokřtěných jsou tito naplnění Duchem, vyplývá ze zcela jiného důvodu než schopnosti učedníků k takovému předání kouzelné moci a síly. Učedníci Duchem nedisponují. I když jsou jím sami naplněni, nedávají dál něco ze sebe, nedělí o svou moc získanou z výsosti. To celkem jednoznačně ukazuje právě Janovo vyprávění o předání Ducha. Ducha svatého dává Bůh, případně sám Ježíš. O jeho naplnění nerozhodují lidé. Proto následování Ježíše, víra v jeho vzkříšení, život v jeho moci, není to nic, můžeme předat jako celek, jako naši dědičnou vlastnost. K tomuto životu jen můžeme otevřít dveře, můžeme k němu ukázat, dosvědčit ho, ale nikoli ho ve druhých vyvolat. Jsme naplněná sklenice, která může prosit toho, který nás naplnil, aby naplnil i jiné sklenice. Sami se ale nedokážeme přelít jinam. Což je důležité mít stále na paměti, když pomáháme druhým, aby se stali Ježíšovými učedníky.

Na Janově i Lukášově podání je společná jedna věc. Tou je načasování, či zasazení události naplnění Duchem do určité souvislosti. Ve Skutcích jsme četli, že se vše odehrálo v době, kdy Jeruzalém byl plný poutníků z různých koutů světa. Není asi lepší událost k připomenutí Ježíše, než právě tato chvíle. Přichází mnoho lidí, aby poděkovalo za Boží dílo, aby si připomnělo jeho

úžasnost. Do tohoto vědomí přichází zvěst o Ježíši jako logická součást toho, co lidé mohli poznávat, co vyznávají o Bohu Hospodinu. Ježíš posílá svého Ducha, přichází touto cestou za učedníky, aby mohli naplnit poslání, které dostali. Janovo načasování je také důležité. V čase nejistoty, pocitu marnosti přichází Ježíš a dává svého Ducha, aby zvěstovali odpuštění hříchů. Tedy dali lidskému životu nový počátek. Tato událost je v tu chvíli důležitá zejména pro učedníky. Ale právě tím dobře vidíme, že tento Duch je tou silou, která staví společenství učedníků na nohy, pomáhá jít dál, když z toho lidského hlediska to už nějak nejde.

Jsem rád za toto Janovo svědectví o naplnění Duchem. Vždyť mluví o tom, že Duch souvisí také s pokojem, který přináší do života učedníků Ježíš jako vzkříšený Pán. Dává svého Ducha, aby naše cesty byly cestami pokoje, cestami, na kterých se strach z prázdné budoucnosti mění na radost z přítomnosti Ježíše, který se stává společníkem na další cestě. Zároveň se zde ozývá i důraz na další působení. Soslání Ducha ústí do konkrétního poslání. A u Jana vyznívá zcela výmluvně. Jde o odpuštění hříchů. Tedy o odvalení těžkého balvanu, který tlačí na lidský život. Když to domyslíme ještě o kousek dál, jedná se o skutečnou lidskou svobodu. O možnost najít cestu, jak se vymanit z toho, že stále něčemu sloužíme, něco nám kazí radost ze života.

Tím, jak Jan pojal předání Ducha mezi Ježíšem a jeho učedníky, nám také připomíná, že zde nejde o historickou událost, kterou můžeme nějak slavit, často opakovat či nějak podobně ji prožívat. Na rozdíl od ukřižování či vzkříšení je soslání Ducha něčím, co se od té chvíle děje nepřetržitě. Ježíš dává svého Ducha ve chvíli, kdy si uvědomíme, že bez něj je náš život prázdný, je jen hrou na něco, co možná chceme, aby dobře fungovalo, ale tak nějak to chceme zvládat sami. Znovu jsme tedy u vztahu s Ježíšem. Když si uvědomujeme, jak moc našemu životu chybí, jak jsme bez něj jen ploužícími se stíny, tehdy nás přichází naplnit. Je s námi ve svém Duchu. Ucítíme, že se nás dotkl, něco v nás se jistě otřese. A poznáme, že vzdor různým okolnostem se dokážeme radovat, prožívat pokoj. Toto je to dílo Ducha, které stojí na počátku našeho svědectví o Ježíši. Nejde v něm o slova či gesta, ale o to, co za nimi stojí, z čeho vycházejí. Touhou být jako on se stáváme jeho svědky, protože jako on jsme v tomto díle vedeni mocí, která není z nás, ale skrze nás působí a přináší uzdravení, posilu, svobodu od všech, čím nás svět chce mít ve své moci.

Pane Ježíši, dáváš svým učedníkům svého Ducha, aby v jeho síle byli tvými svědky. Prosíme, i naši svědeckou službu takto sám posiluj.

Amen.